

### บทที่ 3

#### วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Discriptive Research) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์กับคุณภาพบริการพยาบาลตามการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลศูนย์ในเครือข่ายบริการที่ 2

#### ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ พยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลศูนย์ในเครือข่ายบริการที่ 2 สังกัดกระทรวงสาธารณสุข มีประสบการณ์การปฏิบัติงานตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไป ที่หอผู้ป่วยใน โดยไม่รวมหัวหน้าหอผู้ป่วย จำนวน 2 โรงพยาบาล ได้แก่ โรงพยาบาลพุทธชินราช พิษณุโลก และโรงพยาบาลอุตรดิตถ์ จำนวน 472 คน (งานกาชาดเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลศูนย์, 2555)

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ พยาบาลวิชาชีพ จำนวน 216 คน ได้มาโดยการคำนวณตามสัดส่วนและการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น โดยมีขั้นตอนดังนี้

2.1 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ (Yamane, 1973 อ้างอิงใน บุญใจ ศรีสถิตยน์รากูร, 2553, หน้า 207) ที่ระดับความเชื่อมั่น .95 กำหนดความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่าง 0.05 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 216 คน มีสูตรคำนวณดังนี้

$$\text{สูตร } n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n แทน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N แทน ขนาดของประชากร

e แทน ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มที่ยอมรับได้

โดยกำหนดค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานเท่ากับ 0.05 ที่ระดับความเชื่อมั่น 95

การแทนค่า

$$n = \frac{472}{1 + 472 (0.05)^2}$$

$$n = 216$$

กลุ่มตัวอย่าง = 216 คน

2.2 คำนวณขนาดตัวอย่างตามสัดส่วนประชากรในแต่ละโรงพยาบาล โดยใช้วิธีเลือกตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยขนาดตัวอย่างของแต่ละชั้นภูมิเป็นสัดส่วนกับจำนวนหน่วยทั้งหมดในชั้นภูมินั้นๆ ซึ่งมีสูตรการคำนวณ ดังนี้ (บุญใจ ศรีสถิตยัณราภรณ์, 2553, หน้า 193)

$$\text{สูตร กลุ่มตัวอย่างของแต่ละชั้นภูมิ} = \frac{(n \times n_i)}{N}$$

เมื่อ  $n_i$  แทน ประชากรของแต่ละชั้นภูมิ  
 $n$  แทน ขนาดตัวอย่างของงานวิจัย  
 $N$  แทน ขนาดประชากร

ตาราง 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานแผนกผู้ป่วยใน ที่มีประสบการณ์การทำงานตั้งแต่ 1 ปี ขึ้นไป โรงพยาบาลศูนย์ในเครือข่ายบริการที่ 2 สังกัดกระทรวงสาธารณสุข มีประสบการณ์การปฏิบัติงานตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไป ที่หอผู้ป่วยใน โดยไม่รวมหัวหน้าหอผู้ป่วย

โรงพยาบาล	จำนวนเตียง	จำนวนพยาบาล (คน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)
โรงพยาบาลพุทธชินราช	917	244	112
พิษณุโลก			
โรงพยาบาลอุตรดิตถ์	610	228	104
<b>รวม</b>	<b>1,527</b>	<b>472</b>	<b>216</b>

2.3 จากนั้นใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ในแต่ละหอผู้ป่วย ดังนี้

2.3.1 นำรายชื่อพยาบาลวิชาชีพในหอผู้ป่วยของโรงพยาบาลศูนย์ในเครือข่ายบริการที่ 2 มาเขียนรายชื่อจับฉลาก

2.3.2 จับฉลากรายชื่อของพยาบาลวิชาชีพของโรงพยาบาลศูนย์ในเครือข่ายบริการที่ 2 แบบไม่ใส่คืนตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่คำนวณได้ ตามตาราง 1 ของแต่ละหอผู้ป่วย จนได้ครบตามจำนวน

### เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม โดยมีขั้นตอนและวิธีการสร้าง ดังนี้  
ขั้นตอนที่ 1 เตรียมการก่อนสร้างเครื่องมือศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แนวคิด การบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์และแบบจำลอง 7-S ของแมคคินซีย์ คุณภาพการบริการพยาบาล และโรงพยาบาลศูนย์ในเครือข่ายบริการที่ 2

ขั้นตอนที่ 2 สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

**ส่วนที่ 1** แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล เป็นแบบคำถาม ปลายปิด ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรสระดับการศึกษาสถานที่ปฏิบัติงาน ระยะเวลาในการปฏิบัติงานจำนวน 6 ข้อ

**ส่วนที่ 2** แบบสอบถามเพื่อศึกษาการบริหารจัดการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ตามการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลโรงพยาบาลศูนย์ในเครือข่ายบริการที่ 2 ผู้วิจัยสร้างโดยพิจารณาจากองค์ประกอบรูปแบบแนวคิดของ 7-S ของแมคคินซีย์ ได้แก่ กลยุทธ์ โครงสร้าง ระบบ แบบผู้นำ บุคลากร ทักษะ และค่านิยมร่วม (อารีย์ แฉั่วสกุลพันธ์, 2553, หน้า 33) เป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 38 ข้อดังนี้

การบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์โดยรูปแบบแนวคิดของ 7-S ของแมคคินซีย์

1. ด้านกลยุทธ์ (Strategy)	จำนวน	4	ข้อ
2. ด้านโครงสร้าง (Structure)	จำนวน	4	ข้อ
3. ด้านระบบ (Systems)	จำนวน	8	ข้อ
4. ด้านแบบผู้นำ (Styles)	จำนวน	5	ข้อ
5. ด้านบุคลากร (Staff)	จำนวน	5	ข้อ
6. ด้านทักษะ (Skill)	จำนวน	7	ข้อ
7. ด้านค่านิยมร่วม (Shared Values)	จำนวน	5	ข้อ

**ส่วนที่ 3** แบบสอบถามเพื่อศึกษาคุณภาพการบริการพยาบาลตามการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลศูนย์ในเครือข่ายบริการที่ 2 ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวคิดมาตรฐานโรงพยาบาลของสำนักงานพยาบาลปี 2550 จำนวน 32 ข้อ ดังนี้

- |  |             |
|--|-------------|
| 1. ด้านการใช้กระบวนการพยาบาลเป็นแนวทางในการปฏิบัติ | จำนวน 5 ข้อ |
| 2. ด้านการดูแลต่อเนื่อง                            | จำนวน 5 ข้อ |
| 3. ด้านการสร้างเสริมสุขภาพ                         | จำนวน 5 ข้อ |
| 4. ด้านการคุ้มครองสุขภาพ                           | จำนวน 4 ข้อ |
| 5. ด้านการให้ข้อมูลสุขภาพ                          | จำนวน 5 ข้อ |
| 6. ด้านการพิทักษ์สิทธิ์                            | จำนวน 4 ข้อ |
| 7. ด้านการบันทึกทางการพยาบาล                       | จำนวน 4 ข้อ |

ลักษณะแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า ซึ่งประยุกต์การสร้างแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) ให้ผู้ตอบแบบสอบถาม เลือกตอบได้ 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์ ดังนี้

- |   |         |                                      |
|---|---------|--------------------------------------|
| 5 | หมายถึง | ข้อความนั้นเป็นจริงในระดับมากที่สุด  |
| 4 | หมายถึง | ข้อความนั้นเป็นจริงในระดับมาก        |
| 3 | หมายถึง | ข้อความนั้นเป็นจริงในระดับปานกลาง    |
| 2 | หมายถึง | ข้อความนั้นเป็นจริงในระดับน้อย       |
| 1 | หมายถึง | ข้อความนั้นเป็นจริงในระดับน้อยที่สุด |

การแปลผลคะแนนจากแบบสอบถาม มีเกณฑ์การคิดคะแนนโดยนำคะแนนของผู้ตอบแบบสอบถามแต่ละคนรวมกันแล้วหาค่าเฉลี่ย แบ่งสเกลอันตรภาคชั้นของข้อมูลเป็น 5 สเกล (บุญใจ ศรีสถิตนรากร, 2550, หน้า 59) ดังนี้

- |                       |       |         |                       |
|-----------------------|-------|---------|-----------------------|
| คะแนนเฉลี่ย 4.21-5.00 | คะแนน | หมายถึง | อยู่ในระดับมากที่สุด  |
| คะแนนเฉลี่ย 3.41-4.20 | คะแนน | หมายถึง | อยู่ในระดับมาก        |
| คะแนนเฉลี่ย 2.61-3.40 | คะแนน | หมายถึง | อยู่ในระดับปานกลาง    |
| คะแนนเฉลี่ย 1.81-2.60 | คะแนน | หมายถึง | อยู่ในระดับน้อย       |
| คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.80 | คะแนน | หมายถึง | อยู่ในระดับน้อยที่สุด |

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของการบริหารจัดการแบบมุ่งสัมฤทธิ์กับคุณภาพบริการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลศูนย์ในเครือข่ายบริการที่ 2 โดยการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) ใช้หลักการแปลคะแนนค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญใจ ศรีสถิตนรากร, 2550, หน้า 376-377)

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	หมายความว่า
+1.00	ตัวแปรมีความสัมพันธ์กันอย่างสมบูรณ์
> .70	ตัวแปรมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง
< .30	ตัวแปรมีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ/ ไม่มีความสัมพันธ์
.30 - .70	ตัวแปรมีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง
0	ตัวแปรไม่มีความสัมพันธ์กัน

### การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. **การหาความตรง (Validity)** ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแบบสอบถาม โดยศึกษาค้นคว้าจากงานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้อง แล้วนิยามศัพท์ตัวแปรที่ต้องการศึกษา สร้างคำถามให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์ให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบแก้ไขแล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารการพยาบาล การวิจัยทางการพยาบาล เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามศัพท์ที่กำหนด ความถูกต้องสมบูรณ์ของเนื้อหา และความชัดเจนของภาษาที่ใช้ในแบบสอบถามให้ตรงกับเรื่องที่ต้องการวัด (Content validity) โดยกำหนดข้อคำถามที่มีค่า IOC ระหว่าง 0.8 – 1.00 เท่านั้น มาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ ก่อนนำไปทดลองใช้ซึ่งจากการวิเคราะห์หาค่า IOC ของแบบสอบถามนั้น พบว่า ในจำนวนข้อคำถามทั้งหมด 70 ข้อ มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.8-1.00 จำนวน 70 ข้อ

2. **ตรวจสอบความเที่ยง (Reliability)** ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาซึ่งได้รับการปรับปรุงแล้ว ไปทดลองใช้กับพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติ งานประจำ หอผู้ป่วยใน ของโรงพยาบาลกำแพงเพชร จำนวน 30 คน ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกับประชากรที่ศึกษา คือ มีประสบการณ์การปฏิบัติงาน ไม่น้อยกว่า 1 ปี ไม่อยู่ในระหว่างลาศึกษาหรือฝึกอบรม หลังจากนั้นนำแบบสอบถามดังกล่าว มาวิเคราะห์ความเที่ยง โดยใช้สัมประสิทธิ์ครอนบาคแอลฟา (Cronbach' s alpha coefficient) ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ผลการหาความเที่ยงของแบบสอบถาม พบว่า คำถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์มีค่าความเที่ยงเท่ากับ .77 แยกรายด้าน ดังนี้ ด้านกลยุทธ์ .71 ด้านโครงสร้าง .72 ด้านระบบ .75 ด้านแบบผู้นำ .76 ด้านบุคลากร .74 ด้านทักษะ .80 ด้านค่านิยมร่วม .81 ข้อคำถามเกี่ยวกับคุณภาพการบริการพยาบาลมีค่าความเที่ยง เท่ากับ .70 แยกรายด้านดังนี้ ด้านกระบวนการพยาบาลในการปฏิบัติการพยาบาล .70 ด้านการดูแลต่อเนื่อง .70 ด้านการสร้างเสริมสุขภาพ .71 ด้านการคุ้มครองสุขภาพ .69 ด้านการให้ข้อมูลสุขภาพ .70 ด้านการพิทักษ์สิทธิ์ .70 ด้านการบันทึกทางการแพทย์พยาบาล .70

โดยกำหนดเกณฑ์ในการยอมรับว่าเป็นข้อคำถามที่ดีคือมีค่าไม่ต่ำกว่า 0.6 (บุญใจ ศรีสถิตยน์รากูร, 2550, หน้า 236-238)

### การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

1. **ติดต่อประสานกับผู้อำนวยการโรงพยาบาลที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง** ผู้วิจัยขอหนังสือขออนุญาตในการทำวิจัยจากคณบดีบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยนเรศวร ดำเนินการส่งถึงผู้อำนวยการ เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้ผู้วิจัยเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย พร้อมแนบโครงร่างวิทยานิพนธ์และแบบสอบถาม

2. **ติดต่อประสานกับหัวหน้ากลุ่มการพยาบาล** เมื่อได้รับอนุญาตจากผู้อำนวยการแล้วผู้วิจัยติดต่อทางโทรศัพท์กับหัวหน้าการพยาบาล โรงพยาบาลที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยแนะนำตนเอง ชี้แจงวัตถุประสงค์ ประโยชน์ของการวิจัย ขอรายชื่อผู้ประสานงาน เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ลักษณะกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ ขอความร่วมมือในการแจกและเก็บแบบสอบถามตลอดทั้งนัดหมายในการเก็บแบบสอบถามภายใน 2 สัปดาห์

3. **รวบรวมแบบสอบถาม** ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามที่ส่งกลับคืน และโทรศัพท์ติดตาม สำหรับโรงพยาบาลที่ยังไม่ได้เก็บแบบสอบถามตามนัดหมายนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ความสมบูรณ์ของข้อมูล ได้แบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ 215 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 99.5

4. **บันทึกข้อมูล** นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ความสมบูรณ์ โดยผู้วิจัยคัดแยกแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ออก และนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาบันทึกข้อมูลเพื่อทำการวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

### การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งมีการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. อธิบายลักษณะทั่วไปของข้อมูล โดยใช้การแจกแจงความถี่ (frequency) ร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.)

2. ระดับการบริหารจัดการแบบมุ่งสัมฤทธิ์ และระดับคุณภาพบริการพยาบาลตามการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพโดยใช้ค่าสถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) และเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้

3. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ที่มีกับคุณภาพบริการพยาบาลตามการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพ โดยใช้สถิติ ได้แก่ การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์

สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) และค่าสหสัมพันธ์คาโนนิกอล (canonical correlation)

### การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

เนื่องจากแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการบริหารจัดการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ต่อคุณภาพบริการพยาบาลตามการรับรู้ของตนเองของพยาบาลวิชาชีพโรงพยาบาลตติยภูมิในเครือข่ายบริการที่ 2 เป็นการสอบถามตามการรับรู้ของผู้ตอบ ผู้วิจัยจึงตระหนักว่าการพิทักษ์สิทธิของผู้เข้าร่วมการวิจัยมีความสำคัญอย่างยิ่ง จึงได้กำหนดการป้องกันผลกระทบด้านจริยธรรมที่อาจเกิดขึ้นแก่ผู้ตอบแบบสอบถามและโรงพยาบาล ดังนี้

#### 1. จริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

ผู้วิจัยทำหนังสือถึงประธานกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ โดยผ่านอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบเรื่องจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ เพื่อนำไปเป็นหลักฐานประกอบการขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลในการวิจัย และขอจริยธรรมของโรงพยาบาลพุทธชินราช พิษณุโลก

2. มีเอกสารชี้แจงข้อมูล และคำแนะนำแก่ผู้เข้าร่วมการวิจัย (Participant Information Sheet) ที่แจ้งสิทธิของผู้ตอบแบบสอบถามให้ทราบว่า มีความเป็นอิสระในการตัดสินใจที่จะเข้าร่วมหรือไม่เข้าร่วมในการวิจัย ไม่ว่าผู้เข้าร่วมวิจัยจะเข้าร่วมการวิจัยหรือไม่ก็ตาม จะไม่มีผลกระทบต่อการทำงาน

3. การป้องกันผลกระทบต่อบุคคล ผู้ตอบแบบสอบถามไม่ต้องระบุชื่อ และนามสกุลในแบบสอบถาม